

„Mali - Bezpieczni”

Program profilaktyczny wspierający wychowanie dzieci
przedszkolnych do dbałości o bezpieczeństwo
własne i innych.

*„Doskonałe bezpieczeństwo i nietykalność własności oraz osoby: o to prawdziwa wolność
społeczna.”*

Antoine de Rivarol

Program opracowała

Mariola Ziółkowska

WSTĘP

Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom jest podstawowym zadaniem zarówno dla rodziców jak i nauczycieli. My nauczyciele wiemy jak ważne jest uczenie dzieci prawidłowych zachowań w ruchu drogowym, bezpiecznym posługiwaniu się urządzeniami technicznymi, czy uświadamianiu im niebezpieczeństw zabaw w źle wybranym miejscu.

Jednakże coraz częściej spotykamy się z doniesieniami o przestępstwach, których ofiarami są dzieci - przemoc, uprowadzenia, molestowanie seksualne. Dlatego istotnym jest kształtowanie takich zachowań i postaw u dzieci, które umożliwią im unikanie zagrożeń, minimalizowanie ich oraz szukanie obrony i pomocy. Nie jest to łatwe zadanie. Aby uzyskać zamierzony efekt wychowawczy czy uchronić dziecko przed konsekwencjami niewłaściwego zachowania, nie wystarczy małemu dziecku powiedzieć, że nie powinno czegoś robić.

Chcąc osiągnąć pożądane postawy należy je przećwiczyć, wykorzystując do tego różnorodne formy i metody, które pozwolą dziecku zrozumieć jak należy zachować się w sytuacji zagrożenia, gdzie szukać pomocy i w jaki sposób o nią poprosić.

Poprzez prowadzenie w przedszkolu systematycznych i zróżnicowanych działań dziecko ma osiągnąć praktyczną umiejętność zachowania się w trudnych sytuacjach zagrażających jego bezpieczeństwu.

CHARAKTERYSTYKA I ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Program profilaktyczny „Mali - bezpieczni” ma na celu kształtowanie takich postaw, które pomogą wychowankom rozpoznawać niebezpieczeństwa, przewidywać ich skutki i podejmować odpowiednie do sytuacji działania.

Dobór treści do realizacji oraz celów umożliwia stopniowe opanowywanie umiejętności przez dzieci (w ciągu trzyletniego pobytu dziecka w przedszkolu), począwszy od najłatwiejszych kończąc na tych, które dziecko powinno opanować na zakończenie edukacji przedszkolnej. Konstrukcja programu pozwala na samodzielny dobór treści przez nauczyciela i dostosowanie ich do realizowanej tematyki, grupy wiekowej oraz indywidualnych możliwości i umiejętności dzieci. Program może być wprowadzany również w grupach zróżnicowanych wiekowo.

Zawarte w programie treści są zgodne z Podstawą Programową Wychowania Przedszkolnego zamieszczoną w Rozporządzeniu Ministerstwa Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 roku, oraz z głównymi zadaniami przedszkola wynikającymi ze Statutu Przedszkola Publicznego nr 1 „Calineczka” w Policach.

Program ma charakter cykliczny i może być realizowany od września do czerwca każdego roku szkolnego. Treści i zadania skierowane są do dzieci przedszkolnych 3, 4, 5 letnich.

Realizacja celów programowych odbywać się będzie w ośmiu blokach tematycznych:

- „Bezpieczna zabawa w przedszkolu”
- „Groźne przedmioty, urządzenia substancje”
- „Kontakty z osobami obcymi”
- „Ja i zwierzęta”
- „Zasady ruchu drogowego”
- „Wypadki i pierwsza pomoc”
- „Bezpieczne wakacje”
- „Profilaktyka zapobiegania chorobom”

Współuczestnikami programu będą:

- Komenda Powiatowa Straży Pożarnej
- Komenda Powiatowa Policji
- Straż Miejska
- Specjaliści różnych dziedzin - lekarz, pielęgniarka, psycholog itp.

GŁÓWNE CELE I ZADANIA EDUKACYJNO - WYCHOWAWCZE

CELE:

1. Wdrożenie dzieci w wieku przedszkolnym do przestrzegania i stosowania ogólnych zasad bezpieczeństwa poprzez uświadamianie wychowankom zagrożeń, jakie mogą wystąpić w najbliższym otoczeniu
2. Kształtowanie u dzieci właściwych postaw, wskazujących na dbałość o bezpieczeństwo własne i innych
3. Przygotowanie dzieci do właściwego zachowania się w ruchu ulicznym

ZADANIA:

Do głównych zadań przedszkola w obszarze bezpieczeństwa dziecka w placówce należy:

- Dostosowanie dla potrzeb rozwoju i bezpieczeństwa dzieci, wyposażenie sal w odpowiednie meble, sprzęty, pomoce, zabawki
- Zapewnienie bezpieczeństwa podczas zabaw na ogrodzie przedszkolnym - odpowiedni sprzęt (stały i przenośny) do zabaw na powietrzu
- Organizowanie zajęć i zabaw wspomagających harmonijny rozwój psychofizyczny dzieci
- Zapewnienie stałej opieki nad dziećmi wykazującymi symptomy choroby, do czasu przybycia rodziców
- Podejmowanie działań na rzecz profilaktyki zdrowotnej
- Prowadzenie pedagogizacji rodziców - organizowanie spotkań z osobami wspierającymi pracę przedszkola w zakresie opieki i wychowania (psycholog, pedagog, lekarz)
- Współpraca z przedstawicielami instytucji oraz służb związanych bezpośrednio z ochroną bezpieczeństwa życia i zdrowia (policjant, strażak, strażnik miejski, lekarz, pielęgniarka)

SZCZEGÓŁOWE CELE EDUKACYJNE W ZAKRESIE KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA

1. Zapoznanie dzieci z zagrożeniami, jakimi mogą się spotkać np. podczas zabawy w przedszkolu, w domu, w kontakcie z urządzeniami technicznymi, na podwórku, nad wodą, w trakcie zabaw z psem itp.
2. Wyrabianie u dzieci właściwych postaw i reakcji w obliczu zagrożenia pożarowego, anomalii pogodowych oraz sytuacjach nietypowych takich jak: zagubienie się w dużych zbiorowiskach ludzkich (np. supermarket, kino, wesołe miasteczko)
3. Uczucie asertywności w kontaktach z osobami dorosłymi i umiejętności odmawiania w sytuacjach mogących narazić je na jakiegokolwiek niebezpieczeństwo.
4. Zapoznanie z podstawowymi zasadami obowiązującymi w ruchu drogowym i ich przestrzeganiem.
5. Zaznajomienie dzieci z podstawowymi czynnościami ratowniczymi w warunkach nieobecności osób dorosłych.

FORMY I METODY PRACY Z DZIEĆMI

Wybór form i metod pracy jest zależny od celu, tematyki zajęć, możliwości wychowanków i inwencji nauczyciela. Do najważniejszych będą należeć:

1. Organizowanie spotkań dzieci z przedstawicielami zawodów takich jak: strażak, policjant, lekarz, strażnik miejski, itp. - w ramach bloków tematycznych
2. Nawiązanie współpracy z rodzicami i opiekunami dzieci. Prowadzenie spotkań w formie warsztatów, prelekcji ze specjalistami.
3. Organizowanie wycieczek np. do Komendy Straży Pożarnej
4. Prowadzenie zajęć i zabaw z wykorzystaniem aktywnych form i metod pracy:
 - Pogadanki
 - Pokazy
 - Instruktaże
 - Scenki sytuacyjne
 - Teatrzyki
 - Historyjki obrazkowe
 - Konstruowanie makiet i gier planszowych
 - Konkursy plastyczne, quizy
 - Zabawy ruchowe

Zastosowanie znajdują zarówno formy pracy indywidualnej, zespołowej a także zbiorowej - zgodnie z możliwościami dzieci.

Zajęcia i zabawy będą wspierane tekstami literackimi, muzyką, ruchem i bezpośrednią obserwacją sytuacji i zachowań profilaktycznych.

**MATERIAŁ NAUCZANIA ZWIĄZANY ZE
SZCZEGÓŁOWYMI CELAMI EDUKACYJNYMI,
UWZGLĘDNIAJĄCY TREŚCI NAUCZANIA OKREŚLONE
W PODSTAWIE POGRAMOWEJ WYCHOWANIA
PRZEDSZKOLNEGO**

Podstawowe zagadnienia, treści i cele operacyjne

1. Bezpieczna zabawa w przedszkolu

Treści do realizacji	Cele operacyjne
<p style="text-align: center;">Bawię się z innymi w przedszkolu</p> <hr/> <p>1. Poznawanie i przestrzeganie zasad warunkujących bezpieczeństwo na terenie przedszkola (budynek)</p> <ul style="list-style-type: none">• Rozkład pomieszczeń przedszkolnych• Zasady poruszania się po nich• Zapoznanie dziecka z pracownikami przedszkola i pełnionymi przez nich funkcjami <p>2. Korzystanie z zabawek, przyborów i sprzętu zgodnie z ich przeznaczeniem i zasadami bezpieczeństwa</p> <ul style="list-style-type: none">• Stosowanie się do ustalonych reguł i zasad lub kontraktów zawartych w grupach• Ostrożne zachowanie się w zabawie nie wyrządzanie szkody sobie i innym	<ul style="list-style-type: none">• Uważnie chodzi po schodach (korzysta z poręczy)• Zna i stosuje się do ustalonych zasad poruszając się w budynku przedszkolnym• Nie oddala się samowolnie od nauczycielki z wyznaczonych pomieszczeń i miejsc zabaw• Bezpiecznie korzysta z zabawek: nie wkłada do ust zabawek i drobnych przedmiotów; nie wyrywa zabawek innym; nie popycha itp.• Korzysta z przyborów np. pędzelek, nożyczki, zszywacz, młotek itp. zachowując zasady bezpieczeństwa• Informuje nauczycielkę o uszkodzeniu zabawki• Sygnalizuje niewłaściwe zachowania• Próbuje samodzielnie i w bezpieczny sposób organizować sobie czas wolny w przedszkolu
<p style="text-align: center;">Bawię się na powietrzu</p> <hr/> <p>1. Zabawy w wyznaczonych do tego miejscach – plac zabaw, park</p> <ul style="list-style-type: none">• Korzystanie ze sprzętu ogrodowego, przyborów sportowych zgodnie z przeznaczeniem• Podejmowanie bezpiecznych zabaw na powietrzu• Właściwe zachowanie się w przypadku skaleczeń i urazów	<ul style="list-style-type: none">• Zgłasza nauczycielce konieczność oddalenia się z miejsca zabawy• Sygnalizuje zauważone niebezpieczeństwo np. szkło w piaskownicy; oddalający się kolega; skaleczenie; upadek własny lub innych;• Korzysta ze sprzętów zgodnie z zasadami bezpieczeństwa• Stosuje się do ustalonych reguł w grach i zabawach sportowych• Stosuje się do umów i znaków, sygnałów umownych stosowanych przez nauczycielkę, służących bezpieczeństwu dzieci (np. stawianie się na zbiórkę itp.)• Wie jak bezpiecznie bawić się na powietrzu: nie rzuca kamieniami; nie sypie piaskiem; nie niszczy zieleni; biega swobodnie bez potrąceń itp.• Porządkuje zabawki po skończonej zabawie

2. Groźne przedmioty, urządzenia, substancje

Treści do realizacji	Cele operacyjne
<p>Pali się - Ochrona przeciwpożarowa</p> <p>1. Nabywanie świadomości skutków niewłaściwej zabawy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poznawanie przyczyn powstawania pożarów • Poznanie zasad zachowania się w sytuacji zagrożenia (ogień w domu, lesie, w najbliższym otoczeniu - pożar we własnym mieszkaniu, mieszkaniu sąsiednim, podczas zadymienia korytarza i klatki schodowej) 	<ul style="list-style-type: none"> • Przestrzega zakazu zabawy zapałkami i zbliżania się do ognia np. palnika gazowego, zapalanej świeczki • Wie, że nie wolno przenosić i zapalać otwartego ognia • Umie właściwie zareagować, gdy zauważy niebezpieczeństwo pożaru: • Zna numer tel. straży pożarnej i numer alarmowy 112 • Potrafi samodzielnie zadzwonić i poprosić o pomoc • Alarmuje innych o zauważonym niebezpieczeństwie (krzyczy, telefonuje)
<p>Tajemnice domu - Urządzenia elektryczne, gazowe i nieznane substancje</p> <p>1. Kształtowanie umiejętności rozpoznawania sytuacji zagrożenia, wdrażanie do przestrzegania zasad, zakazów i nakazów.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapoznanie ze skutkami niewłaściwego korzystania ze sprzętu gospodarstwa domowego • Poznanie sposobów bezpiecznej obsługi sprzętu gospodarstwa domowego : np. radio, telewizor, odkurzacz, • Właściwe zachowanie się w czasie awarii w budynku np. zalanie, brak prądu • Poznawanie przeznaczenia lekarstw i środków chemicznych znajdujących się w domu oraz skutków ich niewłaściwego stosowania 	<ul style="list-style-type: none"> • Dotyka urządzeń elektrycznych tylko za zgodą dorosłych i pod ich nadzorem • Wie, że nie wolno dotykać gniazdek elektrycznych ani wkładać do nich przedmiotów • Nie zbliża się do gorących przedmiotów np. żelazka, piekarnika, czajnika, garnka • Zna sytuacje (wymienia je) grożące poparzeniami związane z gorącą wodą i ogniem • Przestrzega zakazu dotykania i samodzielnego zażywania lekarstw • Zna przeznaczenie lekarstw i środków chemicznych

2. Kontakty z osobami obcymi

Treści do realizacji	Cele operacyjne
<p style="text-align: center;">Obcy puka do drzwi</p> <hr/> <p>1. Poznawanie typowych zachowań ludzi obcych, mających na celu wykorzystanie dziecka</p> <ul style="list-style-type: none"> • Chronienie informacji o sobie przed obcymi ludźmi • Rozumienie konieczności bycia nieufnym w stosunku do osób obcych • Odmawianie przyjmowania słodyczy i innych rzeczy od nieznanymi osób • Kształtowanie umiejętności mówienia „nie” w sytuacji budzącej niepokój dziecka • Właściwe reagowanie na telefon od obcej osoby lub na pukanie do drzwi 	<ul style="list-style-type: none"> • Wie, co znaczy „osoba obca” • Zna zasady zachowania się wobec osoby obcej (wie, czego robić nie wolno): <ul style="list-style-type: none"> - nie przyjmować słodyczy i podarunków od osób nieznanymi (potrafi grzecznie odmówić) - nie oddalać się z osobą nieznaną - nie opowiadać o sobie i swojej rodzinie obcym - nie otwierać drzwi mieszkania, gdy jest samo w domu • Zna rodzaje niebezpieczeństw, jakie mogą mu grozić <ul style="list-style-type: none"> - „zły dotyk” - przemoc, agresja - poczucie osamotnienia, strach
<p style="text-align: center;">Zgubiłem się, co zrobić?</p> <hr/> <p>1. Szukanie pomocy w sytuacji zagrożenia w dużym skupisku ludzi (supermarket, kino, wesołe miasteczko itp..)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osoby mogące udzielić pomocy - policjant, strażnik, ochroniarz itp. • Nabywanie umiejętności proszenia o pomoc 	<ul style="list-style-type: none"> • Posiada umiejętność zachowania się w sytuacji zagubienia: <ul style="list-style-type: none"> - wie, kogo może prosić o pomoc - wie, że trzeba zachować spokój i powiedzieć, co się stało - zna swoje imię, nazwisko, adres i wie, komu może podać swoje dane

3. Ja i zwierzęta

Treści do realizacji	Cele operacyjne
<p style="text-align: center;">Znalazłem małe zwierzątko</p> <hr/> <ol style="list-style-type: none">1. Unikanie kontaktów ze znalezionymi zwierzętami zarówno dzikimi jak i z bezpiecznymi i cudzymi psami - rozumienie zagrożeń2. Poznawanie instytucji pomagających chorym i bezdomnym zwierzętom (weterynarz, Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami)3. Aktywne uczestnictwo w dokarmianiu i opiece nad zwierzętami we współpracy z instytucjami do tego powołanymi	<ul style="list-style-type: none">• Zna zagrożenia płynące ze strony zwierząt i wie jak ich unikać:<ul style="list-style-type: none">- nie dotyka przypadkowo spotkanych zwierząt (domowe i dzikie - wiewiórka, gołąb)- powiadamia dorosłych o znalezieniu zwierzęcia- myje ręce po kontakcie ze zwierzęciem• Uczestniczy w zbiórce pokarmu dla bezdomnych zwierząt
<p style="text-align: center;">Uwaga zły pies!</p> <hr/> <ol style="list-style-type: none">1. Zapoznanie z pozycjami obronnymi w razie ataku psa <p>WAŻNE RADY DLA DZIECI</p> <ol style="list-style-type: none">1. Na widok biegnącego w twoim kierunku psa:<ul style="list-style-type: none">- jeżeli jest bardzo blisko — zastygnij w milczeniu i bezruchu z dłońmi przy udach — nie przy twarzy- podniesione ręce to dla psa groźba.- nie reaguj na NIC, nie uciekaj, nie krzycz.2. Jeżeli pies jest parę metrów od ciebie i zbliża się:<ul style="list-style-type: none">- przybierz pozycję żółwia- klęknij, głowa do ziemi, kolana pod brodę, ręce zakrywają uszy i głowę (robisz się w tedy mniejsze i niegroźne- jest to psi sygnał braku agresji)— pozostań w bezruchu i ciszy bez względu na sytuację — pies cię obwącha i odejdzie3. Pamiętaj pies biegnąc do ciebie warcząc i szczekając jeszcze nie wie, co ma zrobić, kto by biegł krzycząc, że chce zaatakować — to twoje zachowanie podpowiada mu czy ma cię ugryźć	<ul style="list-style-type: none">• Wie jak zachować się na widok biegnącego w jego kierunku psa, aby uniknąć pogryzienia• Demonstruje pozycje obronne stosowane w przypadku ataku psa• Wie, że nie należy prowokować swym zachowaniem zwierząt;<ul style="list-style-type: none">- nie drażnić;- nie wchodzić na teren, którego pilnuje pies• Wie jak wygląda tabliczka informująca, że teren jest strzeżony przez psa

5. Zasady ruchu drogowego

Treści do realizacji	Cele operacyjne
<p style="text-align: center;">Jak przedszkolak idzie drogą?</p> <p>1. Przestrzeganie zasad pieszego ruchu drogowego</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ruch uporządkowany prawą stroną chodnika <ul style="list-style-type: none"> • Opieka osoby dorosłej • Przechodzenie przez ulicę w miejscach wyznaczonych • Sposoby oznaczania przejść dla pieszych bez sygnalizacji oraz z sygnalizacją - zasady przechodzenia • Znajomość wybranych znaków drogowych z uwzględnieniem podziału na pionowe (informacyjne, ostrzegawcze i zakazu) oraz poziome (zebra) • Poruszanie się w grupie zorganizowanej <ul style="list-style-type: none"> - ruch uporządkowany w kolumnie (parami) - za miastem - lewym poboczem • Znaczenie różnych elementów odblaskowych • Zapoznanie z rolą policjanta 	<ul style="list-style-type: none"> • Wie, że dziecko samo nie może przebywać na ulicy • Wie, że nie wolno oddalać się od osoby dorosłej np. w czasie oczekiwania na przystanku autobusowym • Wie, że nie wolno wybiegać na ulicę i przebiegać przez jezdnię • Wskazuje znak i przejście dla pieszych i sygnalizację świetlną • Określa kolor światła sygnalizatora i jego znaczenie • Demonstruje prawidłowe przejście przez jezdnię • Rozróżnia kierunki (w prawo, w lewo) • Wymienia i wskazuje wybrane znaki drogowe • Wyjaśnia rolę odblasków
<p style="text-align: center;">Bezpieczne podróżowanie</p> <p>1. Rodzaje środków transportu: osobowe i towarowe; pojazdy uprzywilejowane, ratunkowe</p> <p>2. Korzystanie ze środków komunikacji publicznej</p> <ul style="list-style-type: none"> • Właściwe zachowanie się na przystanku • Bezpieczne wsiadanie i wysiadanie • Trzymanie się poręczy w czasie jazdy <p>3. Korzystanie ze środków komunikacji indywidualnej</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bezpieczne miejsce w samochodzie - fotelik • Zapinanie pasów bezpieczeństwa przez starszych • Wsiadanie i wysiadanie od strony chodnika • Wyrzucanie śmieci podczas podróży 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia osobowe środki transportu • Zna zasady korzystania z publicznych środków komunikacji: <ul style="list-style-type: none"> - spokojne oczekiwanie na przystanku z dala od jezdni - wsiadanie i wysiadanie z pojazdu trzymając się poręczy lub osoby dorosłej - powstrzymanie się od głośnych rozmów, aby nie przeszkadzać innym pasażerom - stanie w jednym miejscu i trzymanie się poręczy w czasie jazdy • Zna zasady bezpieczeństwa podczas podróżowania samochodem <ul style="list-style-type: none"> - podróż tylko w foteliku - spokojne zachowywanie się podczas podróży - stosowanie się do poleceń osoby dorosłej w czasie podróży

6. Wypadki i pierwsza pomoc

Treści do realizacji	Cele operacyjne
<p>Co zrobić, gdy boli?</p>	<ul style="list-style-type: none">• Zgłasza dorosłym (rodzic, nauczyciel) swoje dolegliwości np. złe samopoczucie, ból skaleczenie itp.• Potrafi zauważyć sytuację zagrożenia i wie jak się w niej zachować (wypadek w domu, na placu zabaw, zastąpienie osoby dorosłej itp.)• Wie jak zachować się w sytuacji, gdy jest świadkiem wypadku - wzywa na pomoc osobę dorosłą• Zna numery alarmowe i potrafi wezwać pomoc
<p>1. Zaznajomienie dzieci z pojęciem „wypadek” i „pierwsza pomoc” w odniesieniu do różnych sytuacji, w których może znaleźć się dziecko</p> <p>2. Konieczność bezwzględnego powiadomienia osoby dorosłej w razie wypadku</p> <ul style="list-style-type: none">- właściwe zachowanie się w razie skaleczeń i urazów własnych i innych osób- znajomość telefonów alarmowych	

7. Bezpieczne wakacje

Treści do realizacji	Cele operacyjne
<p>Nad wodą i w lesie</p>	<ul style="list-style-type: none">• Zna zasady bezpiecznego wypoczynku:<ul style="list-style-type: none">- nie wchodzenia samemu do wody- nie oddalania się od rodziców- nie wchodzenia na drzewo- nie zbliżania się do urządzeń i maszyn rolniczych- przestrzegania zakazu zrywania i próbowania nieznanych roślin i owoców- ochrona przed oparzeniem słonecznym• Wie jak właściwie dobrać ubranie odpowiednio do warunków pogodowych• Rozumie konieczność pozostania w miejscu bezpiecznym podczas trudnych warunków pogodowych
<p>Zabawy na lodzie i śniegu</p>	<ul style="list-style-type: none">• Codziennie korzysta ze świeżego powietrza• Rozgrzewa części ciała szczególnie narażone na przemarznięcie• Wie jak bezpiecznie bawić się zimą<ul style="list-style-type: none">- jeżdżenie na sankach, nartach, łyżwach w wyznaczonych miejscach
<p>1. Przestrzeganie zasad bezpieczeństwa podczas zabaw na śniegu i lodzie</p> <p>2. Rozumienie konieczności przebywania na świeżym powietrzu w różnych warunkach pogodowych</p>	

8. Profilaktyka zdrowotna

Treści do realizacji	Cele operacyjne
<p>Grypa w przedszkolu</p> <p>1. Przyzwyczajanie dzieci do zdrowego trybu życia</p> <ul style="list-style-type: none">• Często przebywanie na świeżym powietrzu• Poznawanie zasad zdrowego odżywiania się <p>2. Dostrzeganie związku między chorobą a leczeniem</p> <ul style="list-style-type: none">• Zgłaszanie (rodzicowi, pracownikom przedszkola) odczuwanych dolegliwości (ból głowy, brzucha, gardła)• Rozumienie konieczności mierzenia temperatury• Przestrzeganie zasad higieny w przypadku występowania objawów chorobowych	<ul style="list-style-type: none">• Rozumie konieczność przebywania na powietrzu w różnych warunkach pogodowych (hartowanie organizmu) - chętnie bawi się na powietrzu• Próbuje nowych wartościowych potraw• Stosuje zasadę częstego mycia rąk• Zastania nos i usta podczas kichania i kaszlu• Prawidłowo wyciera nos jednorazową chusteczką (wyrzuca ją do kosza poczym myje ręce)

Literatura:

1. Sabina Badurek „Bezpieczne przedszkole.”
2. Dorota Pawlak, Wioletta Suska, Jolanta Wolna „Dziecko bezpieczne w swoim środowisku.”
3. Elżbieta Tokarska, Jolanta Kopała „Zanim będę uczniem” - Program wychowania przedszkolnego
4. Iwona Broda „Od przedszkolaka do pierwszaka.” -program wychowania przedszkolnego
5. Anna Łada Grodzicka „ABC...program wychowania przedszkolnego XXI wieku.”
6. Krystyna Dudkiewicz, Krystyna Kamińska „Edukacja zdrowotna.”